

the lecture

by เด็กสวนโมกข์

ธรรมะในสวน

ปราภรธรรมโดย พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต (อนิลมาน ฐัมมสากิโย)

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ฝ่ายกิจการต่างประเทศ

และผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

๐๓.๑๐.๖๓ ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

เราศึกษาพุทธศาสนากันทำไม?

๐.
 - ขออำนวยการท่านสาธุชนทั้งหลาย ที่มาปฏิบัติธรรมในกิจกรรมดังกล่าว ประจำเดือนตุลาคม ณ สวนโมกข์กรุงเทพ
 - เดือนตุลาคมเป็นเดือนที่มีความสำคัญไม่แพ้เดือนอื่น สำหรับผู้รำลึกถึงสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวร เดือนนี้เป็นเดือนเกิดของท่าน ท่านเกิด ๓ ตุลาคม ๒๔๕๖ หากยังพระชนม์เดือนนี้จะมีอายุ ๑๐๗ ปี แต่แม้สังฆารพระองค์ไม่อยู่กับพวกเราแล้ว ทว่าคำสอนของพระองค์ก็ยังอยู่

๑.
 - สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณสังวรทรงเป็นพระสงฆ์แห่งศตวรรษบริบูรณ์ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การปกครองคณะสงฆ์ การศึกษา การสอน การต่างประเทศ ฯลฯ
 - ตลอดพระชนม์ชีพ ๑๐๐ ปี ทรงสร้างมิตินดีแก่ศาสนามากมาย สร้างสามัคคีพระป่า-พระบ้าน, พระองค์ทรงภาษาได้มากทั้งอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส จีน สันสกฤต บาลี ขอม สิงหล ฯลฯ เป็นพระสงฆ์รูปแรกๆ ที่สอนในมหาวิทยาลัย, สอน Dhamma Class แก่ชาวต่างประเทศ, เป็นพระในเมืองที่สอนอบรมจิตได้ลึกซึ้ง มีพระจริยวัตรเคร่งครัด มีการปฏิบัติเป็นที่ยอมรับ พระองค์ใช้เวลาได้คุ้มค่า ตื่นบรรทมตีสามครึ่ง ทบทวนสวดมนต์ (ปาฏิโมกข์ ๒๒๗ ข้อนี้แม่นมาก) จากนั้นภาวนาจนฟ้าสว่างจึงออกบิณฑบาต เมื่อได้บิณฑบาตมาก็ทรงนำมาแบ่ง เณร พระองค์เสวยในบาตร เสวยมือเดียวมาตลอดจนกระทั่งถึงวันประหาร ทรงงานคือสอนหนังสือ สอนพระใหม่ สอนกรรมฐาน อีกทั้งยังมีคนมาเข้าเฝ้าในแต่ละวัน ทรงรับใช้เจ้านายพระมหากษัตริย์ และทรงจัดเวลาปลีกวิเวกปฏิบัติฝึกพระองค์เองทุกปีด้วย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต (อนิลมาน ฐัมมสากิโย)

๒.
 - สมเด็จพระสังฆราชทรงตั้งคำถามว่า เราศึกษาพุทธศาสนากันทำไม และท่านได้สรุปไว้ว่า เราศึกษาพุทธศาสนาเพื่อความจริง เพื่อความดี เพื่อความงาม

(ความจริง)

- ความจริงนี้ ไม่ใช่จริงเฉพาะคน เฉพาะวัฒนธรรม แต่เป็นความจริงที่พ้นชาติ พ้นภาษา พ้นความเชื่อ พ้นวัฒนธรรม เป็นความจริงสากล
- เราเรียนพุทธศาสนาเพื่อให้เข้าถึงแก่นของความจริง รู้ความจริง ตัวอย่างความจริงก็เช่น เกิดแก่เจ็บตาย อริยสัจสี่

(ความดี)

- ดีของโยมกับดีของพระ ก็ไม่เหมือนกัน
- ดีที่เราใช้กันมักเป็น adj (คำวิเศษ) เช่น เยอะ หล่อ สวย, นี้เป็นกิเลส ไม่ใช่ที่พระพุทธเจ้าหมายถึง
- ดีในพระพุทธศาสนา คือดีด้วยตัวของมันเอง ต้องมี concept *สัมมา* อยู่ในนั้น สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ สัมมาภังคะ สัมมาสมาธิ ฯลฯ ดีที่เป็นสัมมา คือสงบ สามารถทำให้กิเลสอ่อนแอได้ ทำให้เราไม่มีตัวตน ไม่ทำให้กิเลสตั้งขึ้นมา ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความงมงายขึ้นมานี้คือดีสากล

Video

Content

(ความงาม)

- พระพุทธเจ้าทรงมองว่าวิถีชีวิตของเราคืออาร์ท
- ความงามที่พระพุทธเจ้าพูดถึงคือความงามที่เกิดในการดำรงชีวิต เป็นความงามที่เกิดจากการสำรวมกาย วาจา ใจ
- การที่เรารับผิดชอบต่อให้เกิดความเรียบร้อยในอินทริยสังวร ดูแลร่างกาย คำพูด ความคิด ให้งาม
- ในนวกวาท ธรรมะทำให้งาม คือ ขันติ, โสรัจจะ
- พระพุทธเจ้ามองว่าการมี ขันติ ความอดทน อดกลั้น นั่นคือความงาม ทำให้เราเกิดระเบียบไม่วุ่นวายกับกิเลสมากนัก
- โสรัจจะ คือความเสถียร รู้จักวิธีป้องกันตัวเอง ไม่ไปยุ่งได้ นั่นคือความงามที่เราพูดถึง

๓

จริง ดี งาม เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตเรานั้นเกิดความ
สะดวกสบาย ทำให้ชีวิตเรานั้นมีคุณภาพ ทำให้
ชีวิตพัฒนาจากคนธรรมดา เป็นคนที่จิตใจสูง

- ถ้าเราศึกษาพุทธศาสนาขอให้เราเข้าใจแก่นพุทธศาสนา ซึ่งมีความเป็นสากลที่เรียกว่า ความจริง ความดี ความงาม
- ลองพิจารณาธรรมะใดๆ ก็ได้ ก็จะมองเห็นคุณสมบัติธรรมะนั้นๆ ใน ๓ ลักษณะนี้ เมื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เราจะไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น และตนเอง
- สิ่งที่เราศึกษาพุทธศาสนา มีความเป็นสากล จะมองในแง่ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ก็ได้ นี่คือการศึกษาศาสนา ซึ่งสมเด็จพระสังฆราช ทรงอธิบาย บรรยายไว้
- ขอให้ทุกท่านจงเข้าใจ ศึกษาซึ่งพระธรรมใน ๓ ลักษณะนี้ คือ ๑. ให้เข้าใจในความจริงให้ได้ ๒. ให้เราสามารถซาบซึ้งในความดีให้ได้ และ ๓. จงเห็นความงามในสิ่งที่เราปฏิบัติ เมื่อนั้นแหละเราเป็นชาวพุทธ เมื่อนั้นแหละจะทำให้เรามีชีวิตที่สมบูรณ์
- ในวันนี้ ผู้ที่เกิดในเดือนนี้ให้รำลึกและลองนำธรรมะ ๓ ข้อนี้ไปปฏิบัติ เป็นของขวัญสมควรแก่เวลา ขอจบการบรรยายธรรม เถลิง ด้วยประการฉะนี้

(สัมโมทนียกถา)

การใส่บาตร

- การใส่บาตรเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธมาตั้งแต่พุทธกาล มีความหมายเพื่อลดกิเลส เป็นกุศโลบายลดโลภ โกรธ หลง
- เพราะเราไม่ได้อยู่ในโลกคนเดียว การจะอยู่กับคนในโลกต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน
- หลายท่านไม่เข้าใจ มองการใส่บาตรเป็นการลงทุน จรดบาตรแล้วขอให้ได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่แท้จริงการใส่บาตรเป็นการเอื้อเฟื้อให้พระสงฆ์ที่สละบ้านมาเป็นอนาคาริกได้ปฏิบัติศาสนธรรม ไม่ใช่แค่เสียสละ สิ่งสำคัญคือเราต้องสละโลภ โกรธ ของเรามาใส่บาตรด้วย
- สำหรับพระ การเดินบิณฑบาตคือโปรดสัตว์ เดินเพื่อให้เห็น, การยืนรอตามหน้าร้านนั้นไม่ถูกต้อง

ปวารณาออกพรรษา

- ช่วงเข้าพรรษา ผู้คนมาอยู่ร่วมกันย่อมมีความไม่ถูกใจไม่ถูกกาย เป็นธรรมดา ความเป็นพระแม้จะพยายามใช้อินทริยสังวรแต่ใจมันก็ไม่ค่อยสำรวม
- เมื่อออกพรรษา ก่อนที่แต่ละรูปจะต่างคนต่างไปที่ต่างๆ เพื่อไม่ให้แต่ละรูปแยกกันไปด้วยความอาฆาต ผูกแค้นในใจ เพื่อไม่ให้มีเช่นนั้น พระต้องยอมรับซึ่งกันและกัน วันออกพรรษาจึงเป็นวันที่เรียกว่าวันตัดเดือนแห่งชาติด้วยกาลานจิต คือเปิดใจให้เพื่อนช่วยตัดเดือน
- เราควรมีวันปวารณาทุกวัน ไม่ใช่เฉพาะวันออกพรรษา ปวารณามี ๓ ความหมาย เป็นสิ่งที่ควรใช้ในชีวิตประจำวัน
 ๑. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 ๒. แก้ไขข้อผิดพลาด
 ๓. ฉลาดในการปฏิเสธ (สิ่งดี สิ่งไม่ดี มันมีเยอะ เราต้องมีอุเบกขามีบาลานซ์ รู้จักหักห้ามใจ มีความสมดุล รู้จักปฏิเสธ)
- สรุปว่าวันออกพรรษาหรือวันปวารณาก็ขอให้พวกเรานึกถึงคุณสมบัติหรือธรรมะ ๓ ข้อนี้ ๑. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ๒. แก้ไขข้อผิดพลาด ๓. ฉลาดในการปฏิเสธ ขอให้วันปวารณา มีจิตใจเป็นปวารณาทุกวัน ชีวิตเราก็จะปลอดภัย.

สวนโมกข์

ไ ช ย า : ๒๕๖๓

หนังสือ บทกวี ภาพถ่าย ปุณปั้น เสียงเทศน์
ภาพยนตร์ โบสถ์ โรงหนัง โรงปั้น โรงพิมพ์ โรงเรียน
โรงไฟฟ้า หากเหล่านี้คือถ่ายและปลายถ่าย ฉันทวยาก
สาวไปหาใจของถ่าย หาปฐมบทแห่งแรงบันดาลใจ
พุทธทาสว่าคืออะไร

๒.๑๐.๖๓

เข้าตู่ทีมเด็กสวนโมกข์ ออกเดินทางจากกรุงเทพฯสู่สวนโมกข์ไชยา เพื่อติดตาม
กองถ่ายรายการพื้นที่ชีวิตสืบค้นความเป็นพุทธทาส ทริปนี้เราจะใช้เวลาราว
๓๐ ชั่วโมง

เสียงระฆังยามบ่าย นำคณะถ่ายรายการเดินตามพระภิกษุขึ้นสู่เขาพุทธทอง (โบสถ์
ของสวนโมกข์) วันนี้เป็นวันปวารณาออกพรรษา พระภิกษุจะมาปวารณาออก
พรรษากันที่นี่ ทีมทำงานได้รับอนุญาตให้ถ่ายภาพบรรยากาศได้จากขอบริม ฝ้าดู
ครู่หนึ่ง ยุ้งก็มาล้อมหน้าตอมหลังราวบอกว่านี่เป็นกิจของสงฆ์ ลงไปได้แล้ว

ลงจากโบสถ์ มานิด ศรีวานิชภูมิ (นักถ่ายภาพ, ศิลปินอิสระ) และภรรยาน สวัสดิวัตน์
ณ อยุธยา (พิธีกรรายการพื้นที่ชีวิต) สนทนากันเรื่องเทคนิคถ่ายภาพของพุทธทาส
ภิกษุ ว่าภาพแบบนี้ถ่ายยังไง ล้างอย่างไร, เด็กสวนโมกข์สามสี่คนเดินมากราบ
ท่านอาจารย์ตรงอาสนะที่ท่านเคยนั่ง นั่งพักและคุยกันเรื่องรายการ 'ทำอะไรกรรม',
หนึ่งคนถาม หนึ่งคนตอบ พอจบใครคนนึงก็พูดขึ้นว่า "เรื่องก็เป็นแบบนี้ละคะท่าน
อาจารย์" ...

ฝนเริ่มพรำ พวกเราขยับมาหลบฝนที่จุดประชาสัมพันธ์ พระอาจารย์สิงห์ทอง เขมियो
(พระอุปัฏฐากพุทธทาสภิกขุ) กลับมาจากโบสถ์พอดี จึงได้สนทนา "ท่านอาจารย์
สบายดีไหมคะ" ท่านตอบด้วยการเล่าเรื่องนุ่นเรื่องนี้ให้ฟัง เล่าเรื่องการออกกำลังกาย
เรื่องการเดินเท้าทางไกล เรื่องการอ่านหนังสือกับสมาธิ เรื่องความยากง่ายของชีวิต
แบบเดียวและแบบไม่เดียว เล่าเรื่องคนหนุ่มที่ขี้บ่นก็ไปค้มมาวช ฯลฯ ฝนตกแรง
เสียงดัง และยาวนาน ทว่าทำอะไรบทรสนทนาไม่ได้ กระทั่งพิธีกรพื้นที่ชีวิตต้องชะงัก
ถามว่าคุยอะไรกัน

เมื่อฝนซาทั้งคนทั้งพระจึงพากันไปโรงหนัง วันนี้โรงมหรสพทางจิตวิญญาณของ
สวนโมกข์จะเปิดฉายหนังรอบพิเศษ ๒ เรื่องควบ คือ 'วันหนึ่งในสวนโมกข์' และ
'สู่แดนพุทธภูมิ' คุยพบว่าหนังเท่มาก เค้าว่าคนทำก็ต้องเท่มาก, 'สู่แดนพุทธภูมิ'
เป็นหนังถ่ายทำที่อินเดีย ล้างที่อังกฤษ เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ที่เชียงใหม่ ขายดีด้วย
และคนเต็มทุกรอบ เราารู้สึกว่ามันเพี้ยวมากเลยนะ
ทำงานเสร็จ รับประทานมื้อค่ำ เรายังคงสนทนาแลกเปลี่ยนกัน บทสนทนาที่ดีทำให้
หูตากว้างขวาง ขอบคุนทุกท่านที่เปิดพระศนะแก่กัน เสียงสนทนาของวันแรกเงิบลง
เราแยกย้ายกันตอนเกือบสามทุ่ม

๓.๑๐.๖๓

วันนี้เป็นวันออกพรรษา ตอนเช้ามีกิจกรรมทำบุญ (ตักบาตรเทโวฯ) และตอนสาย ทีมงานได้นิมนต์ขอความรู้จากพระมหาบุญชู ฉัตรบุญโญ เกี่ยวกับพุทธทาสภิกขุและ การทำงานของพุทธทาส

ประตุสวณโมกข์ไชยาคลายประตุเก-ลุมิตี เพียงก้าวข้ามรรณิฯ เสียง จอแจก็แปรเป็นเสียงเรไร

จากประตุสวณโมกข์ ฉันเดินผ่านต้นไม้ใหญ่ซึ่งขึ้นหนาแน่น หัวใจคนกรุงซึ่งอยู่กับอริฐฐณมีอาการคล้ายเดินรำ ดันยางใหญ่ยืนต้นตรงคล้ายบอกว่ามากอดขอพลังได้ ดอกหญ้าสีม่วงที่แซมก่อนหินน้ำเย็นดูสุดประมาณ เฝ้านสีฟ้าขึ้นอยู่เงียบๆ พลุต่าง ไบโตมาก ฯลฯ ใจที่ตุมตามของฉับค่อยสงบสำรวมลงเมื่อก้าวลึกลงเข้าไปในโอบป่า จุดนัดพบเข้านี้คือเรือนบุษกร อาคารครึ่งปูนครึ่งไม้ สูงสองชั้น ตั้งอยู่ริมผา เป็นที่พำนักสำหรับนักบวช คณะของเราได้รับอนุญาตให้มาใช้พื้นที่สำหรับทำงานได้ ที่นี่เราต้มชาดื่มและกินแดดเงาครุ่นนั่งจึงออกมาร่วมตักบาตรเทโวที่ลานหน้าหน้าโรงหนึ่ง ภาพบรรยากาศการตักบาตรยังคงคล้ายกับยุคที่พุทธทาสยังอยู่ มีเด็ก ๆ และคุณน้า คุณอาออกมาขับเพลง วันนี้ท่านโพธิ์เทศน์เรื่องความไม่ประมาท พระมหาบุญชู มาถึงสวณโมกข์ในตอนสาย ทีมงานนิมนต์ท่านฉันเข้าที่เรือนบุษกร ขณะเดินผ่านโรงไฟฟ้า ท่านชี้ 'นี่ที่ทำงานเก่าของฉัน' กว่าที่จะเดินถึงที่ฉันภัตตาคาร พระมหาบุญชูก็เล่าไปหลายเรื่อง และหลังฉันภัตตาคารท่านก็เล่าอีกหลายเรื่อง

- ผู้น้อยเตือนผู้ใหญ่ได้ ผู้ใหญ่ทำไม่ถูกก็เตือนได้แต่ไม่ใช่ใช้คำหยาบ, ต้องสอดคล้องกับ "ธรรมที่อ่อนนุ่มต่อผู้ใหญ่"
- การปรบมือเพราะถูกใจ เพราะสะใจ นี่เป็นอาสวะ, เลิกสะใจได้เมื่อไหร่จึงจะเรียกว่าพัฒนา, ถูกเตือนแล้วรับฟังได้เจยได้แบบนี้จึงจะเรียกพัฒนา
- บางคนขะเขยงตัวเอง เพราะโดยลึกๆ แล้วไม่นับถือตัวเอง, การทำตนให้ตนนับถือตนได้เป็นเรื่องสำคัญ
- แม้แต่โจรยังอยากได้คนสุจริตมาเป็นลูกน้อง
- อำนาจมีตอนที่เรายังไม่พูด ต่อเมื่อवाद อำนาจก็หมดตรงนั้น
- สวณโมกข์มีจอแจหนึ่งสำเร็จรูปมานานแล้ว สมัยท่านอาจารย์มี ๓ จอ หนึ่งในนั้นเป็นจอที่ฉาบด้วยกบเพชร คุณสุจิตนำมาถวาย เป็นจอที่สามารถฉายกลางแดดเปรี้ยงๆ ได้ แต่มีข้อเสียคือเป็นล่องง่าย
- ฟังบ่อยๆ ฟังมากๆ จะรู้ว่าอาจารย์พุทธทาสท่านไม่เจ๊ แนวทางท่านไม่เปลี่ยน ซึ่งหายาก, ถ้าฟังท่านแล้วคุณรู้สึกขัดแย้งนั้นรู้ไว้เลยพูดกับคนละระดับ

- พุทธทาสเป็นช่างที่เก่ง ช่อมานาฬิกาเก่ง ชอบเรื่องกลไก ครั้งหนึ่งคุณปราณีถวายเครื่องกำเนิดไฟฟ้าขนาด ๓ กิโลวัตต์ มาถึงสวณโมกข์ได้ไม่กี่วัน ท่านอาจารย์สั่งให้หลวงตากวง (ชาวสิงคโปร์) รื้อเครื่อง รื้อดูว่าช่างในมืออะไรบ้าง
- พุทธทาสไม่เคยทำของเสีย ที่เสียมันฝีมือลูกศิษย์ทั้งนั้น (กลอง-ท่านชูทำเสีย, กระตักน้ำแข็ง-อาจารย์ประจวบ ฯลฯ) ท่านอาจารย์จะเตือนจะบอกก่อน แต่ถ้าแตกแล้วจะไม่พูด ไม่ว่า แตกแล้วก็แล้วกันไป
- พุทธทาสเป็นคนให้กำลังใจคน ครั้งหนึ่งเครื่องบันทึกลูกศิษย์เสีย ท่านก็ปลอบว่า อันนี้อาจารย์จรรุญจะซ่อมได้
- หลวงพ่อถวิล (พระรุ่นแรกที่ป็นหินสลัก) เล่าให้ท่านชูฟังว่ามาสวณโมกข์ครั้งแรกเห็นพระรูปหนึ่งนั่งอยู่แต่ไม่รู้ว่าเป็นใคร พุทธทาสเลยเดินผ่านพุทธทาสเข้าไปหาพุทธทาส, พุทธทาสท่านมีความธรรมดา ท่านเป็นเจ้าของคุณ แต่ท่านธรรมดา
- พุทธทาสเคยไปอินเดียสองครั้ง มีคนชวนไปอีกท่านบอกจางก็ไม่ไป ทำทำไม ไปเพื่ออะไร พระพุทธเจ้าไม่ได้อยู่ต่างประเทศ พระพุทธเจ้าไม่ได้อยู่อินเดีย พระพุทธเจ้าอยู่หลังม่านแห่งความโง่
- พุทธทาสสอนให้มองตามที่มีนเป็น แต่ที่พูดเรื่องมองแต่แง่ดีเพราะตอนนั้นมีคนชอบเอาเรื่องนุ่นนี้มาฟ้อง ท่านเลยแต่งกลอนตักเตือนธรรมเป็นเรื่องลึกซึ้ง ไม่ใช่เรื่องที่จะไปยึดเหยียดให้ใคร
- สวณโมกข์มีโรงไฟฟ้าเพราะท่านอาจารย์พุทธทาสใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ ซึ่งต้องผลิตและท่านก็เอื้อเพื่อให้คนในวัดด้วย ไฟฟ้าที่นั่นปิดสัปดาห์ ท่านบอกว่าพอแล้ว

- พุทธทาสไม่ได้เคร่งเอาเป็นเอาตาย แต่ทำตามความจำเป็น มีคนเอาเครื่องอำนวยความสะดวกมาให้ท่านมาก แต่ท่านไม่ใช้ แต่ถ้าเป็นอุปกรณ์เผยแพร่ท่านรับ
- เรื่องหนึ่ง ท่านพุทธทาสดูสารคดี แต่ไม่ดูที่เป็นการแสดง
- คุณวิโรจเป็นคนนำหนังสือมาให้ เดือนละ ๑-๒ เรื่อง
- สารคดีเรื่องนกกะจาบ รังสวยๆ ของนกกะจาบนี้ลูกนกสร้างได้ไม่ใช่เพราะพ่อแม่สอน แต่มันอยู่ในสายเลือด พอถึงเวลาลูกนกก็ทำรังของมันได้เอง
- เวลามีคนเอาอะไรมาถวาย ท่านรักษาน้ำใจคนถวายและละเอียดในการให้ ครั้งหนึ่งท่านบอกว่า “เขาจิตใจละเอียดๆ สามานยา คนหยาบๆ แบบคุณเอาไปใช้ไม่ก็วันก็พัง” ท่านก็ไม่ให้
- ความเป็นอยู่ในสวนโมกข์นั้นชื่อน้อยมาก กินก็กินเท่าที่มีในสวนโมกข์ ที่นี่เลยมีเมนูแปลกๆ เช่น แกงเงาะดอง แกงดอกจำปี เจตนาของท่านอาจารย์คือให้กินเป็นอาหาร ไม่ใช่กินรสชาติ, เวลาต้มน้ำก็ใช้ฟืน เก็บฟืน เฝ้าท่านกินเอง
- ฤดูฝน อากาศชื้น ผ้าแห้งยาก ก็เอาผ้าใส่บิ๊บบ้างไฟให้ผ้าแห้ง
- เวลาท่านอาจารย์พุทธทาสเทศน์ช่วงเข้าพรรษา พระกลับกันเยอะ มีอาจารย์โพธิ์นี่แหละที่นั่งฟังตลอด
- อาจารย์โพธิ์ ท่านพูดภาษาอังกฤษได้เป็นชั่วโมงๆ ฟังแล้วก็ทิ้ง ท่านเป็นคนชวนชวย เรียนภาษาอังกฤษด้วยตัวเองจาก bbc, ของกันสมัยขึ้นเดียวที่ท่านมีคือวิทยุ แล้วก็เรียนภาษาจีนจากฝรั่งเศส ชื่อศรีทราลังกา เป็นฝรั่งที่ไม่เป็นฝรั่ง คือเหมือนคนเอเชีย
- อาจารย์โพธิ์รับการปฏิบัติจากอาจารย์พุทธทาสมาก เป็นคนไม่พลีพลามตัดสิณ ระมัดระวังศีลวินัยต่างๆ เครื่องครัด ขนาดปฏิทินจะมีรูปผู้หญิงก็ยังไม่ได้ ท่านระวังมาก, ถ้าไปสุมย์ก็ต้องไปดูธรรมชาติ อาจารย์โพธิ์ท่านอยากให้เราอยู่กับธรรมชาติ
- พุทธทาสมองคนไกล อาจารย์โพธิ์สุดยอดมากนะ
- “คนที่รู้เนะ ยิ่งรู้ ยิ่งไม่พูด” พระมหาบุญชูปิดท้าย

การถ่ายทำวันนี้เป็นการศึกษาวิธีทำงานด้านภาพของพุทธทาส ทีมงานนำภาพจากหนังสือมาเป็นต้นแบบในการศึกษาและทดลองถ่ายตาม “ภาพนี้ถ่ายยังไง ภาพที่มีพุทธทาสภิกขุหลายๆ คนในภาพเดียวกันถ่ายอย่างไร พุทธทาสภิกขุทำงานอย่างไร ฯลฯ” พิธีกรถาม พระมหาบุญชูตอบ โดยมีคุณมานิตช่วยให้ทรงสนะในมุมช่างภาพอาชีพ

การถ่ายภาพเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้ามองดีๆ แล้วไม่ว่าจะหนังสือ ภาพยนตร์ งานศิลปะ งานปั้น ฯลฯ ความจริง ความตั้งใจ ของท่านก็คงไม่ต่างกัน

งานหนังสือ ที่ต้องเขียนท่านก็เขียน ที่ต้องบรรณาธิการก็ทำ จัดอาร์ตท่านก็จัด หรือแม้แต่ถ้าต้องพิมพ์ ท่านก็หาแท่นมาพิมพ์ และเหมาะทำทั้งหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์

งานภาพยนตร์ สวนโมกข์ก็ไปถึงการถ่ายทำสารคดีในต่างประเทศ ตัดต่อ ลงเสียง เผยแพร่ในโรงภาพยนตร์ ฯลฯ

ความสงสัยในแรงบันดาลใจของพุทธทาส คลายลงจากใจ เมื่อฉันพบคำของพุทธทาสในหนังสือเล่มหนึ่ง ที่ท่านบอกว่า “อาชีพพระคือการล่อคนให้มีธรรมะ” ฉันรู้สึกว่าคุณพุทธทาสล่อเราทุกทางแล้ว ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกอย่าง เป็นพระมีอาชีพมาก ๆ นำธรรมะประกบกับทุกสิ่ง เพื่อประเล้าประโลมใจและขจัดความโง่เขลาให้เราทุกๆ คน

ก่อนกลับสวนโมกข์กรุงเทพฯ พระอาจารย์มานพ มานิต อนุญาตให้พาดันไม้บริเวณนั้นมาปลูกที่สวนโมกข์กรุงเทพฯ ได้ เด็กสวนโมกข์นำมาสองชนิดคือต้นดอกไม้สีม่วง และใบไม้สีส้มเหลือง ทั้งหมดได้ปลูกไว้แล้วที่ลานหินโค้ง สวนโมกข์กรุงเทพฯ

กราบขอบคุณพระสิงห์ทอง เขมมิโย, พระมหาบุญชู ฐิตปุญโญ สำหรับธรรมความรู้ และเรื่องสนุกมากมาย กราบขอบคุณพระมานพ มานิตที่ให้คำแนะนำ กำลังใจ และเอื้อเฟื้อเพื่อทีมงานในหลายเรื่อง ขอขอบคุณทีมพื้นที่ชีวิตและทีมเด็กสวนโมกข์ ที่ทำให้ ๓๐ ชม.นี้ เป็นช่วงเวลาที่มีความหมาย

การเผยแพร่ ๓

- ๑. เผยแพร่ด้วยให้ปริยัติ
ทำให้ได้ความรู้ ความคิด สำหรับไปพิจารณาเอาเอง.
- ๑. เผยแพร่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ)
ทำให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใส ความสนใจ.
- ๑. เผยแพร่ด้วยการมีความสุขให้ดู (ปฏิเวธ)
ทำให้เกิดความไว้วางใจ และอยากทำตาม.

ฉะนั้น การเผยแพร่ต้องทำให้ประกอบด้วยองค์สาม ดังกล่าวนี้นี้ จึงจะประสพผลและเป็นการเผยแพร่ตามแบบของพระองค์แท้

scan qr เพื่อชมรายการ
 #พื้นที่ชีวิต #สวนโมกข์ไชยา
 ออกอากาศ ๖ พ.ย. ๖๓ ทาง ThaiPBS

รายการพื้นที่ชีวิต ตอน ตามรอยท่านอาจารย์พุทธทาส เสนอผลงานของพุทธทาสในแง่มุมของนักสื่อสารธรรมะผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ เทปเสียง รูปถ่าย ภาพยนตร์ งานปั้น ฯลฯ

หนึ่งในแนวคิดการทำงานของท่านพุทธทาสก็คือการทดลองสิ่งต่างๆ ด้วย 'การเล่น' ใครที่ได้เห็นอุปกรณ์ทำงานหรือสิ่งของที่ท่านเหลือทิ้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นกล้องถ่ายรูป กล้องถ่ายและฉายวิดีโอ เครื่องบันทึกและเล่นเสียง ฯลฯ จะรู้ได้เลยว่าท่านเป็นหนึ่งในพระสงฆ์ที่ทันสมัยที่สุดในยุคนั้น สิ่งที่น่าสนใจคือแนวคิดเบื้องหลังการทำงานของท่านว่าคืออะไร

พิธิกร กรรณ สวัสดิวัตน์ ได้ชวนมานิต ศรีวานิชภูมิ ช่างภาพร่วมสมัยที่เคยได้นำผลงานภาพถ่ายชุด 'บทพระธรรมประจำภาพ' ของท่านพุทธทาส ไปจัดแสดงในนิทรรศการ 'ช่างภาพไทยที่โลกกลม' ซึ่งเดินทางไกลไปถึงประเทศสิงคโปร์มาแล้ว และนิมนต์บุคคลสำคัญที่เฝ้าสังเกตและทำงานอยู่ข้างกายท่านพุทธทาสอย่างใกล้ชิดคืออย่าง พระมหาบุญชู รุติบุญญา พระช่างภาพคู่บุญผู้ทำงานข้างกายท่านพุทธทาสมาหลายสิบปี มาร่วมพาทตามรอยพื้นที่ชีวิตในเทปนี้ด้วย

NOTES

อย่าเป็นทุกข์ให้ใจ
ทุกคนไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นทุกข์.

ความทุกข์
คือสิ่งมาสอนให้รู้จักดับ
ยุติว่า “ถูกต้อง”
ด้วยการที่ดับทุกข์ได้

ความผิดหวัง
เกิดจากหวังไม่ถูกเรื่อง

พรุ่งนี้ มีไว้สำหรับแก้ไขข้อผิดพลาดของวันนี้
มีไว้เพื่อเสริมความผิดพลาด ให้สมบูรณ์เต็มที่.

เราบรรลุมรรคผลได้ด้วยการศึกษา
มีไว้เพียงแต่ฟัง ๆ ๆ ๆ

แม้แต่นก ก็ยังรู้จักทำจิตใจให้แจ่มใส ด้วยการร้องเพลง
คนเราใจกว้างกว่านกกันนักหรือ จึงไม่รู้จักทำ.

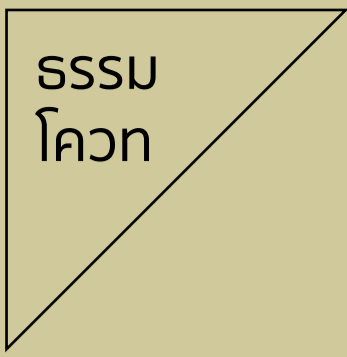
โลกนี้ เป็นเพียงศาลาพักร้อนชั่วคราว
ของชีวิตที่เดินทางไกล
โยมมาคิดยึดครองโลกกันเสียเล่า?

เตรียมสำหรับตายให้ดีที่สุดอย่างไร?

ตอบ : อยู่ให้ดีที่สุด!

เตรียมสำหรับอยู่ให้ดีที่สุดอย่างไร?

ตอบ : เตรียมพร้อมสำหรับที่จะตายนะซี!

อาชีพพระคือการปล่อยคนให้มีธรรมะ

พุทธทาสภิกขุ

เตรียมพบ...

ไปสการ์ดสปีสวนโมกข์กรุงเทพฯ
ที่สโมสรธรรมทาน (CDS) เร็วๆ นี้

วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ – พุทธพจน์
Days and nights are passing by.
How are we spending our time right now?
- Words of the Buddha

พุทธะคือตื่นจากหลับ... - พุทธทาสภิกขุ
Buddha means awakened from sleep
of ignorance. - Buddhadāsa Bhikkhu

นิพพานคือเย็น – พุทธทาสภิกขุ
Nibbāna is coolness. – Buddhadāsa Bhikkhu

ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่สงบเย็นและเป็นประโยชน์- พุทธทาสภิกขุ
The good life is tranquil, cool, and beneficial for
others. – Buddhadāsa Bhikkhu

ปัจจุบันเป็นเวลาประเสริฐสุด - ตีช นัท ฮันห์
Present moment is the supreme time.
- Thích Nhất Hạnh

พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงเคารพพระธรรม
– พุทธพจน์
All Buddhas respect the Dhamma.
- Words of the Buddha

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระพุทธเจ้า -
คำทำวัตรเย็น
I dedicate this body and life to serve the
Buddha. - Evening Chanting

กัลยาณมิตรเป็นทั้งหมดของพรหมจรรย์
– พุทธพจน์
Spiritual friends are all of the supreme
way of life.
– Words of the Buddha

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา – พุทธพจน์
One who sees the Dhamma sees me
(the Buddha). - Words of the Buddha

สวนโมกข์กรุงเทพฯ - spiritual fitness
Suan Mokkh Bangkok - Spiritual Fitness

คอร์ส สวนโมกข์

ธรรมศรมนานาชาติ

อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

วันที่	เดือน	หลักสูตร	รายละเอียด
๑-๑๑	ทุกเดือน	อานาปานสติภาวนา(สำหรับต่างชาติ)	๒,๐๐๐ บาท/ท่าน
๑๑-๑๕	เมษายน	อานาปานสติภาวนา(สำหรับครอบครัว)	
๑๕-๒๙	เมษายน	ต้นกล้าศีลธรรม รับเยาวชนชาย-หญิง อายุ ๑๐-๑๓ ปี	
๑๙-๒๗	ทุกเดือน	อานาปานสติภาวนา (สำหรับคนไทย)	
๒๘-๓๐	พฤษภาคม	อาจารย์บูชาท่านอาจารย์พุทธทาส	

โทร. ๐๘๖-๐๙๐-๓๒๙๖ Facebook วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม

ธรรมาศรมธรรมมาตา

อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

วันที่	เดือน	หลักสูตร	รายละเอียด
ทุกวัน	ทุกเดือน	อยู่พักปฏิบัติเฉพาะตน (เฉพาะผู้หญิง)	
ช่วงเข้าพรรษา		ปฏิบัติเฉพาะตน (เฉพาะผู้หญิง)	คอร์สเข้าพรรษา (๓ เดือน)

โทร. ๐๘๖-๐๙๐-๓๒๙๖ Email: Dhammamata@hotmail.com หรือ info@dhammadana.or.th
ID Line: PHAWITA2498

ทีปภาวันธรรมสถาน

อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

วันที่	เดือน	หลักสูตร	รายละเอียด
๑๑-๑๘	ทุกเดือน	อานาปานสติภาวนา (สำหรับต่างชาติ)	
๑๒-๑๗	ทุกเดือน	อานาปานสติภาวนา (สำหรับคนไทย)	
ทุก ๆ วัน	ทุกเดือน	ปฏิบัติเฉพาะตน (เฉพาะผู้หญิง)	อารยทรวยาศรม

โทร. ๐๙๖-๙๙๓-๖๙๕๕ (คุณพัชร์สนันท์) Facebook วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม

PEN FRIEND

:: จากความมี สู่ความไม่มี ::

น้ำตาจะไหล คือภาวะที่เกิดขึ้นตอนเห็น ต้นโพธิ์ใหญ่ที่เป็นเหมือนไม้ประธานของสวน พุทธธรรมค่อยๆ ล้มลงต่อหน้าต่อตา ท่ามกลางลมพายุที่เกรี้ยวกราด เสียงเปรี๊ยะๆ ของกิ่งใบที่ค่อยๆ หัก คล้ายดังลมหายใจเฮือกสุดท้ายของผู้เฒ่าที่กำลังสยบยอมและโอนอ่อนต่อกาลเวลา

ความยิ่งใหญ่ที่ค่อยๆ สยบยอม ความแข็งแกร่งที่เริ่มอ่อนแรง ทำให้ผู้น้อยที่ยืนมอง รู้สึกใจหายและเศร้าขึ้นมาจับใจ จริงๆ แล้ว ต้นโพธิ์ต้นนี้ก็ไม่ใช่ต้นไม้ที่รู้สึกรักเป็นพิเศษอะไร แต่เป็นต้นไม้ที่เห็นมานานมาก จนไม่เคยคิดว่าวันหนึ่งจะไม่มี วันเวลาคงสร้างความผูกพันและการพรากจากก็มักทำให้เศร้าใจ

จากต้นไม้ใหญ่เขียวครึ้ม ร่วงโรย ล้มลง และถูกเปลี่ยนให้เป็นท่อนไม้ชิ้นเล็กชิ้นน้อย เพื่อง่ายแก่การเคลื่อนย้าย วันนี้ผู้เฒ่าที่เคยให้ร่มเงา เริ่มถูกลำเลียงออกไปจากที่ๆ เคยยืนแล้ว ที่ที่เคยอยู่ ค่อยๆ กลายกลับเป็นที่ว่างอีกครั้ง เหมือนแรกเริ่มก่อนจะมี หรือบางทีแล้ว นี่อาจไม่ใช่ “จากความมี สู่ความไม่มี” แต่เป็น “จากความไม่มีอะไร สู่ความไม่มีอะไร...กันแน่ะ”

ผู้น้อยยืนมองผู้เฒ่าท่ามกลางแดดเช้าในวันนี้ จากรู้สึกเศร้า มีบางช่วงขณะรู้สึกเข้าใจ.

๐๔.๑๑.๖๓

เชิญชวนส่งบทความมาร่วมสนุก บทความที่ได้ตีพิมพ์จะได้รับของที่ระลึกจาก The Lecture ส่งบทความได้ที่ nantarat_s@bia.or.th ค่ะ

EVENT

๑๐ ปี พื้นที่ชีวิต x ๑๐ ปี สวนโมกข์กรุงเทพ

เชิญร่วมเสวนาและชมนิทรรศการ กิจกรรมครบรอบสิบปีที่โตมาด้วยกัน

พื้นที่ชีวิต

เสวนา ธรรมะกับธรรมชาติ พบ ม.ล.ปริญญากร วรวรรณ, นพ.บัญชา พงษ์พานิช / เวที Behind the Scence พบ วรณสิงห์ ประเสริฐกุล, สราวุธ เฮ้งสวัสดิ์, ชลนัฏฐ์ โกยกกุล(พีธีกร) / นิทรรศการ ธรรมะกับธรรมชาติ พบ นิทรรศการภาพโดย ม.ล.ปริญญากร วรวรรณ, นิทรรศการภาพพร้อมคำสอนครูบาอาจารย์, นิทรรศการภาพถ่ายของพีธีกรรายการพื้นที่ชีวิต / ตลาดนัดจากมูลนิธิเพื่อสิ่งแวดล้อม อาทิ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, มูลนิธิกระจกเงา, SOS, Eco Life, โครงการรวน, ปันบุญ ปันธรรม, หนังสือนั่ง, อาหารอินทรีย์ ฯลฯ

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๓ ๑๓.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. ที่สวนโมกข์กรุงเทพ

NEW
RELEASE

ปฏิทิน ๒๕๖๔ มองให้ดี มีปัญญา มองถูกท่า ทุกข์ก็คลาย สลายเอง

ปฏิทินธรรม ฉบับตั้งโต๊ะ พร้อมปฏิทินธรรมฉบับแขวน

ขนาด ๒๑ x ๒๑.๕ ซม.จำนวน ๑๓ แผ่น

ปกแข็ง อาร์ตมัน ๔ สี

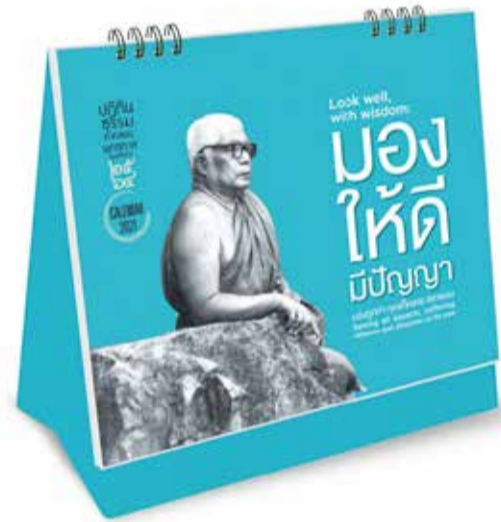
ราคาชุดละ ๘๙ บาท

สโมสรธรรมทานเปิดให้สมทบราคาพิเศษชุดละ ๗๒ บาท

ค่าจัดส่งลงทะเบียน ๔๕ บาท

สมทบได้ที่ <http://store.bia.or.th/>

#สโมสรธรรมทาน #สวนโมกข์กรุงเทพ

56 NOTES ท่วง สSSM นอง

978-616-93631-1-8

๕๖ หน้า ๑๕ บาท

แม้แต่นกก็ยังรู้จักทำจิตให้แจ่มใสด้วยการร้องเพลง
คนเราโง่กว่านกกันนักหรือ จึงไม่รู้จักทำ.

สมาชิกรายปี ๑๒ ฉบับ

register.bia.or.th

จัดพิมพ์โดย : หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
สมทบได้ที่ : สโมสรธรรมทาน สวนโมกข์กรุงเทพ (CDS)

ชีวิตที่ดีคือชีวิตที่สงบเย็น และเป็นประโยชน์

978-616-93631-2-5

๕๖ หน้า ๑๕ บาท

ทำประโยชน์ผู้อื่นอยู่นั้นแหละคือทำประโยชน์ตัว
อย่างสูงสุด

